

Магістр 2 року навчання
факультету обліку і аудиту ХНЕУ ім. С. Кузнеця

ОЦІНКА ВПЛИВУ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ НА ФІНАНСОВИЙ СТАН ПІДПРИЄМСТВА

Анотація. Висвітлено основні елементи облікової політики, які найбільше впливають на фінансовий стан. Проаналізовано облікову політику машинобудівних підприємств Харківського регіону. Виявлено взаємозв'язок елементів облікової політики і показників фінансового стану.

Аннотация. Освещены основные элементы учетной политики, которые больше всего влияют на финансовое состояние. Проанализирована учетная политика машиностроительных предприятий Харьковского региона. Выявлена взаимосвязь элементов учетной политики и показателей финансового состояния.

Annotation. The article outlines the basic elements of accounting policies that affect the financial position the most. Accounting policies of machine-building enterprises of Kharkiv region are analysed. The interrelation between the elements of accounting policies and financial performance indices is revealed.

Ключові слова: фінансовий стан, прибуток, облікова політика, елементи, метод нарахування амортизації.

У сучасних умовах формування ринкових відносин в Україні все більшою мірою проявляються характерні ринку риси – конкурентоспроможність виробництва, оперативність, своєчасність і ризик прийнятих рішень. Досвід країн з розвинутою економікою свідчить про те, що важливою складовою загального механізму управління господарською діяльністю підприємств є вміло сформована облікова політика. Перехід України до ринкової економіки зумовив зміну підходів до організації та ведення обліку, що проявляється в самостійному формуванні всього облікового процесу.

Суть нових підходів до організації бухгалтерського обліку полягає в тому, що на основі встановлених державою загальних правил бухгалтерського обліку підприємства повинні самостійно розробляти облікову політику для розв'язання поставлених завдань [1].

Аналіз останніх досліджень та публікацій дає можливість стверджувати, що велика кількість вітчизняних вчених у своїх працях вивчають питання впливу обраної облікової політики на результати діяльності підприємств. Серед них Бутинець Ф. Ф., Войтенко Т. В., Костенко О. М., Подолячук О. А., Саблук П. Т., Сопко В. В. та ін. [1; 2].

Мета дослідження – визначити термін "облікова політика", виявити основні елементи облікової політики, які безпосередньо впливають на фінансовий стан, на прикладі машинобудівних підприємств.

Для цього будуть визначені такі завдання: розглянути поняття "облікова політика", визначити основні елементи, які впливають на результати діяльності.

Об'єктом дослідження є машинобудівні підприємства Харківського регіону, а предметом – Наказ про становлення облікової політики.

Відповідно до ПСБО 1, облікова політика – це сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності [3].

Методика обліку в багатьох аспектах визначається обліковою політикою, яка обирається підприємством самостійно. Правильне формування облікової політики має вагомий вплив на розмір доходів, витрат, активів та зобов'язань, що, у свою чергу, визначає кінцевий стан господарювання суб'єкта підприємницької діяльності та стратегію його розвитку в майбутньому.

У процесі вивчення літератури з даного питання було виявлено, що до об'єктів облікової політики, які мають найбільший вплив на фінансовий стан, належать:

облік основних засобів (порядок визнання основних засобів; визнання термінів корисної експлуатації; визначення ліквідаційної вартості; вибір методу нарахування амортизації);

облік запасів (вибір методу вибуття запасів);

облік дебіторської заборгованості (вибір методу визначення оцінки резерву сумнівних боргів);

облік витрат (встановлення переліку та складу статей калькулювання виробничої собівартості продукції).

Автором було систематизовано та узагальнено взаємозв'язок елементів облікової політики і показників фінансового стану, що наведено в таблиці.

Таблиця

Взаємозв'язок елементів облікової політики і показників фінансового стану

Об'єкт облікової політики	Відображення у фінансових звітах	Показники	Сфера застосування
---------------------------	----------------------------------	-----------	--------------------

© Юрченко І. С., 2014

Облік основних	Ф1 код рядка 1012	Коефіцієнт зносу основних	Оцінка майнового
----------------	-------------------	---------------------------	------------------

засобів	"Знос"	засобів	стану	
	Ф1 код рядка 1011 "Первісна вартість"	Коефіцієнт оновлення основних засобів		Оцінка майнового стану
		Коефіцієнт вибуття основних засобів		
Частка основних засобів в активі				
Облік запасів	Ф1 код рядка 1100 "Запаси"	Частка оборотних виробничих активів	Оцінка майнового стану	
		Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	Ділова активність підприємства	
Облік дебіторської заборгованості	Ф1 рядки 1125 – 1155	Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	Ділова активність підприємства	
		Строк погашення дебіторської заборгованості		
Облік витрат	Ф2 код рядка 2050 "Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)"	Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	Ділова активність підприємства	

Одним з елементів облікової політики, що мають найбільший вплив на фінансовий результат діяльності підприємства, є вибір методу нарахування амортизації. Відповідно до Положення (Стандарту) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби", встановлені такі методи нарахування амортизації: прямолінійний, зменшення залишкової вартості (відсотковий), прискореного зменшення залишкової вартості, кумулятивний, виробничий та податковий. Щодо визначення найдоцільнішого з них не існує єдиної думки [2]. Для малоцінних і швидкозношуваних предметів під час їх передачі в експлуатацію амортизацію нараховується в розмірі 100 %. Для основних засобів на підприємствах переважно використовується прямолінійний метод. Перевагою прямолінійного методу є простота розрахунку амортизації, а також можливий рівномірний розподіл амортизації для кожного звітного періоду. Це дає можливість зіставляти собівартість продукції, що виготовляється, з доходами від її реалізації. У процесі використання прямолінійного методу показники фінансових результатів не будуть коливатися в різних періодах за більш-менш аналогічних умов виробничого процесу.

Вагомий вплив на фінансові результати має також вибір методів оцінки вибуття запасів. На підприємствах під час передачі запасів у виробництво, продажу й іншого вибуття їх оцінка переважно здійснюється за собівартості перших за часом надходжень запасів, тобто за методом ФІФО. Перевага методу ФІФО полягає в його простоті, систематичності та об'єктивності. Завдяки використанню цього методу не допускається маніпулювання даними в сторону штучного завищення або заниження вартості запасів, тобто сприяє запобіганню можливості маніпулювання прибутком, забезпечує відображення в балансі суми запасів, яка приблизно співпадає з поточною ринковою вартістю. Метод ФІФО виправдовує себе в умовах незначної інфляції. За нестабільної економічної ситуації застосовується метод середньозваженої собівартості, перевагами якого є те, що:

метод є найменш ризикованим щодо втрат прибутку за умов різкого коливання цін;

вартість запасів на кінець періоду, яка визначається за методом середньої вартості, обліковує всі ціни, за якими купувалися товари протягом звітного періоду, і тим самим згладжується зростання та зменшення цін;

метод полегшує роботу і не вимагає детального обліку руху за кожною одиницею товарів.

Значно впливає на формування фінансових результатів метод визначення резерву сумнівних боргів, від якого залежить сума витрат підприємства. Тобто, якщо на підприємстві буде прострочена дебіторська заборгованість, вона буде включатися до витрат лише у тому випадку, якщо на її суму був створений резерв. П(С)БО 10 "Дебіторська заборгованість" забороняє створювати резерв на суму безнадійної заборгованості. Резерв створюється на суму сумнівної заборгованості. Тобто резерв потрібно створити вчасно. А уже в момент, коли така заборгованість визнається безнадійною, можна її списати. Відповідно до П(С)БО 10 "Дебіторська заборгованість" передбачено два методи нарахування такого резерву: застосування абсолютної суми сумнівної заборгованості, застосування коефіцієнта сумнівності. На підприємстві застосовується метод абсолютної суми сумнівної заборгованості. За даним методом величина резерву визначається на підставі аналізу платоспроможності окремих дебіторів.

Незначний вплив на фінансові результати діяльності машинобудівних підприємств має вибір порогу суттєвості. Суттєвою вважається та інформація, відсутність якої може вплинути на прийняття рішень сторонніми користувачами звітності. Від того, яке значення цього порогу буде обрано, залежить фінансовий результат, адже придбані активи, які не перевищують суттєвого значення, одразу ж будуть списані на витрати підприємства і, як наслідок, зменшать його прибутковість.

Отже, виходячи з наведеного, можна зробити висновок, що фінансовий стан підприємства прямо залежить від обраної облікової політики. У зв'язку з цим головному бухгалтеру необхідно врахувати всі варіанти та переваги забезпечення облікової політики для того, щоб кінцевий фінансовий результат суб'єкта господарювання був максимально позитивним.

Однак слід відзначити, що деякі аспекти у даному напрямі ще не завершені та можуть продовжуватися. Зокрема, необхідно дослідити доцільність вибору того чи іншого методу нарахування амортизації основних засобів та вибір методу вибуття запасів.

Наук. керівн. Писарчук О. В.

Література: 1. Войтенко Т. В. Облікова політика – 2010: головне / Т. В. Войтенко // Податки і бухгалтерський облік. – 2010. – № 1/2. – С. 16–22. 2. Костенко О. М. Облікова політика як внутрішньогосподарський інструмент впливу на формування прибутковості підприємства / О. М. Костенко // Економіка і держава. – 2009. – № 6. – С. 71–78. 3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності" № 87 від 31.03.1999 р. [Електронний ресурс]. – Режим

доступу : <http://www.nibu.factor.ua>. 4. Горяйнова Ю. С. Организация учетной политики на малых предприятиях / Ю. С. Горяйнова, Л. В. Безкаравайная // БИЗНЕС ИНФОРМ. – 2009. – № 10. – С. 84–87. 5. Швець В. Г. Облікова політика підприємства [Електронний ресурс] / В. Г. Швець. – Режим доступу : <http://books.efaculty.kiev.ua>.